

Speerpuntennotitie 2021

Inleiding

Een nieuwe start van de vereniging gespecialiseerd onderwijs. In een periode waarin de evaluatie passend onderwijs achter ons ligt en er richting is bepaald.

In 2021 gaan we met onze nieuwe vereniging ook onze richting bepalen. Echter daarbij blijven we net zoals in 2020 de belangen behartigen en expertise verbinden. Daar horen speerpunten bij. We leggen ze aan u voor.

Speerpunten 2021

Deze speerpuntennotitie is een nieuwe start van de vereniging en gebaseerd op onze missie en visie (bijlage 1), en de strategisch thema's die voor 2021 zijn vastgesteld. Op basis van door het veld gevoelde prioriteiten zijn specifieke beleidskeuzes gemaakt, speerpunten waar we ons het komende jaar nadrukkelijk mee bezig willen houden. Deze speerpunten zullen, na goedkeuring door de ALV, begin 2021 worden geconcretiseerd in een plan van aanpak en voorgelegd aan het bestuur. Bijlage 2 bevat een korte opsomming van de focus en lopende zaken en is toegevoegd voor wie in 1 A4tje een overzicht wil hebben.

Op dit moment zijn er:

523 LECSO scholen met 60.375 leerlingen

238 SBO scholen met 30.890 leerlingen

Meer cijfers van o.a. de uitstroomprofielen, categorieën zijn te zien in bijlage 4

1. Meer inclusiever:

In het proces van OCW om te komen tot een beleidsnotitie in het kader van de evaluatie passend onderwijs hebben wij een aantal punten ingebracht (zie bijlage 3). Deze punten willen we in overleg en door het ontwikkelen van beleid mede mogelijk maken. Daarbij willen we ook kritisch ruggenspraak (blijven) organiseren met onze leden om te borgen dat wat ingezet wordt steeds t.b.v. de leerling en de kwaliteit van onderwijs met extra ondersteuning ten goede blijft komen.

2. Zorg en onderwijs:

Actieprogramma zorg voor de jeugd & onderwijs -flexibele onderwijsarrangementen/kleinschaligheid; (OGJ)

Het adviesrapport "Best passend onderwijs voor kwetsbare jongeren" uit 2020 vormt de basis voor het komende jaar. De transformatie bij DJI en de Jeugdzorg^{Plus} is volop gaande. De Expertgroep OGJ heeft zich dan ook tot doel gesteld om het ontwikkelingsperspectief en welzijn van de jongere centraal te stellen. De basis is de afgelopen jaren gelegd binnen de instellingen met de ontwikkeling van een doorlopend en geïntegreerd dagprogramma dat bestaat uit behandelen, begeleiden, leren en ontwikkelen. Een gepersonaliseerd programma dat is gericht op de vaardigheden en talenten van iedere individuele jongere. De schaalgrootte van de instelling is zeer bepalend gebleken voor de mogelijkheden binnen de instelling want hoe meer jongeren des te meer ruimte voor differentiatie. De beweging richting kleinschaligheid vergroot daarom de urgentie om het dagprogramma samen met lokale en regionale (onderwijs)partners vorm te geven. Dat is dan ook meteen een van de twee uitdagingen waar de expertgroep OGJ het komende jaar voor staat. De tweede is in lijn met de transformatie van de Jeugdzorg^{Plus} en forensische KV, namelijk het voorkomen van gesloten plaatsingen. Daarvoor is het nodig om de expertise van deze sector naar de wijk en school te brengen. In samenwerking met de samenwerkingsverbanden

Passend Onderwijs en de MBO's willen we het komende jaar onze kennis en ervaring inzetten binnen het reguliere onderwijsveld om gezamenlijk alternatieven voor geslotenheid te ontwikkelen.

Pilot zorg en onderwijs OCW & VWS

In de brief van 30 oktober 2019 [<link>](#) wordt aangegeven hoe de randvoorwaarden worden onderzocht om er te komen dat kinderen hun volledige ontwikkelpotentieel bereiken in een passende, veilige en leerzame omgeving. Waar mogelijk op een school, indien noodzakelijk in een zorginstelling, of een combinatie hiervan. Dit betreft: 50 scholen helpen met zorgarrangeurs en 2 pilots met collectieve financiering. We volgen, denken mee en ondersteunen dit proces.

3. Inbedding extra bekostiging docenten vervolgonderwijs VSO;

In ons bericht [<link>](#) is er sprake van extra bekostiging docenten vervolgonderwijs VSO; in 2020 hebben de gesprekken m.b.t. hoe dit vorm te geven plaatsgevonden. In 2021 zal dit toegepast worden. We zullen de inbedding hiervan kritisch volgen en waar mogelijk ondersteuning verlenen.

4. Landelijke TLV

In 2018 en 2019 hebben wij gepleit voor een landelijk uniforme TLV-afgifteprocedure; n.a.v. de evaluatie passend onderwijs is er een grote waarschijnlijkheid dat de Samenwerkingsverbanden samen met de scholen voor speciaal onderwijs moeten komen tot een landelijk uniforme TLV-afgifteprocedure. Wij zullen hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

5. Fusie Implementatie; komen tot strategisch beleidsplan

In 2021 willen we samen met onze leden komen tot een strategisch beleidsplan voor de periode 2022 – 2026. Hiervoor hebben we als basis dat wat in bijlage 1 is beschreven en de statuten van onze nieuwe vereniging. Ook zal in 2021 een aantal andere richtinggevende beleidsdocumenten en processen worden opgesteld of ingericht zoals het huishoudelijk reglement, het management statuut en de administratie.

6. Transitie naar de nieuwe vereniging 1.0:

De nieuwe vereniging ontwikkelt zich naar een dynamische, herkenbare en krachtige netwerkorganisatie, waarin optimaal wordt samengewerkt met relevante partners en waarin de scholen voor gespecialiseerd onderwijs zich met elkaar verbonden voelen en hun kennis en expertise met elkaar verder willen ontwikkelen, borgen en delen. Brede betrokkenheid van de leden is essentieel. Naast het actief zijn van verschillende netwerken/kennisteams (denktank; gewoon speciaal ICT; vakleerkrachten bewegingsonderwijs; kennisteam schoolweigering; kennisteam financiën, kennisteam arbeidstoeliding en overgang vervolgonderwijs; OGJ;) faciliteert de nieuwe vereniging graag landelijke of regionale thematische netwerken waarin het gespecialiseerd onderwijs expertise deelt en gezamenlijk doorontwikkelt. Steeds in nauwe samenwerking met het veld van het gespecialiseerd onderwijs en overige samenwerkingspartners. Zij nodigt haar leden uit hierin ook initiatief te nemen. In die verbinding zetten we ook social media in (website, twitter en nieuwsbrief) waarmee we de communicatie kunnen intensiveren.

Samenwerking:

De administratieve ondersteuning van de **sectorraad PRO** is sinds 2018 belegd bij een medewerker van het bureau van de nieuwe vereniging. Op beleidsniveau wordt gestreefd naar een bundeling van krachten en bestuurlijk wordt zoveel mogelijk gezamenlijk opgetrokken op de belangrijke thema's rond een goed begeleide uitstroom van al onze leerlingen: naar vervolgonderwijs, naar betaalde arbeid, beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding.

- De samenwerking met **de sectorraden PO, VO en ook MBO**: wij zien hen als waardevolle netwerkpartners, waarbij de relatie met de PO-Raad natuurlijk een zeer intensieve is, mede het gegeven dat zij de formele belangenbehartiger voor onze sector is.
- De nieuwe vereniging werkt samen m.b.t. relevante passend onderwijs-thema's met het **Netwerk Leidinggevenden Passend Onderwijs (LPO)** en de **Sectorraad Samenwerkingsverbanden VO**, de landelijke vertegenwoordigende organisaties van respectievelijk de samenwerkingsverbanden PO en VO.
- Er is samenwerking met **Vivis en Simea** m.b.t. doelgroepen (o.a. TOS, EMB).

7. Lerarentekort:

Voor komend jaar blijven we in samenwerking met de PO-Raad zoeken naar oplossingen en mogelijkheden om het lerarentekort zo min mogelijk (van invloed) te laten zijn. We sluiten dan aan en denken mee op de weg die is ingeslagen. We blijven druk uitoefenen op de lerarenopleidingen. Deze dienen voldoende aandacht te besteden aan het ook 'klaar' zijn voor en het bekend zijn met het speciaal onderwijs van studenten. Het aantrekkelijker maken van het beroep voor het speciaal onderwijs voor de leerkrachten van de toekomst. We willen als nieuwe vereniging zelf ook actief gaan bijdragen aan een toegankelijk en praktisch professionaliseringsaanbod voor onze leden. Daarbij hopen we met stimuleren en meedenken in het anders organiseren, de randen op te zoeken van wat kan en een bijdrage te leveren aan de nood die ervaren wordt. We zullen ook richting OCW onze lobby blijven inzetten om te zorgen voor betere arbeidsvoorwaarden en ruimte om eigen beleid te kunnen en mogen vormgeven waarbij indien nodig tijdelijk en beargumenteerd er ook 'buiten de lijntjes' gekleurd mag worden.

8. Kennisontwikkeling:

Naast belangenbehartiging is het stimuleren van kennisdeling, het op een hoger plan brengen (Scale up) en het borgen van expertise de opdracht van onze leden. Naast de 'reguliere' expertise-kennisteams en de meetup's die we organiseren zijn dit de extra aandachtspunten voor 2021:

- Ontwikkelen van specifiek onderwijsaanbod voor speciaal onderwijs in samenwerking met hogescholen en universiteiten (c.f. basisaanpak ZMOLK die wordt aangeboden binnen de MEN).
- Doorontwikkeling van het kennisplatform "leren van gedrag" binnen het thema gedrag en passend onderwijs van de NRO.
- Invulling geven aan de leerstoel van de nieuwe vereniging
- Doorontwikkeling doelgroepenmodel
- Doorontwikkeling KSO

Bijzondere focus op expertise (kennis)teams:

- Kwetsbare jongeren; arbeidstoeleiding en overgang/doorstroom naar vervolgonderwijs
- Gewoon Special ICT
- Kwetsbare jongeren; ZMOLK /LVB-jongeren
- Professionalisering; o.a. in samenwerking met N.O.G. [<link>](#)
- Samenwerking met TRIPS; [<link>](#)

9. Arbeidstoeleiding & Jongeren in kwetsbare posities:

In 2021 zetten we in op:

Het inrichten van het Kennisteam Arbeidstoeleiding, waarin we leden actief betrekken, elkaar op thema's vinden, die thema's verder ontwikkelen en de kennis daarvan met anderen delen. Delen van deze kennis leidt tot interactie met andere professionals en organisaties. Die interactie (feedback, aanvulling, verbetering) verhoogt de kwaliteit van de gedeelde kennis. Daarnaast zijn wij de nieuwe vereniging: landelijke ontwikkelingen volgen wij op de voet, de nieuwe vereniging - bestuur wordt door het Kennisteam gevoed met kennis en standpunten, die desgewenst door het bestuur kunnen worden ingebracht bij de daartoe relevante bestuurlijke netwerken (koepelorganisaties, ministerie, politiek).

We gaan vanuit het Kennisteam de expertise van de leden inzetten op verschillende aandachtsgebieden en of domeinen die betrekking of raakvlakken hebben met Arbeidstoeleiding.

Doorlopend monitoren we de ontwikkeling en hebben een actieve inbreng rondom o.a. thema's, beschut werken, Simpel switchen in de participatieketen, duurzame inzetbaarheid, positioneren en coördineren van VSO – Pro in de arbeidsmarktregio's.

Voor het programma ESF 2021-2027 is vooralsnog de focus het ondersteunen van mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie - zowel werkzoekenden als werkenden - in de 35 arbeidsmarktregio's. Samen met anderen denken we mee en geven vorm aan voorbereidingen en invulling van het programma ESF 2021-2027.

10. Betere kwaliteitszorg en meer zicht op gewenste sociale opbrengsten:

Van scholen in het gespecialiseerd onderwijs wordt verwacht dat zij het onderwijs niet alleen op de cognitieve, maar ook op de sociale en maatschappelijke ontwikkeling van hun leerlingen richten. Het blijkt dat scholen wel aan de niet-cognitieve gebieden werken, maar dat het lastiger vinden om te kunnen aantonen welke resultaten ze op deze gebieden nastreven en of ze deze ook hebben bereikt. We willen expertise delen en samen optrekken en het verder ontwikkelen van de werkwijze en instrumenten om de sociale opbrengsten meer dan nu inzichtelijk te maken zodat de kwaliteitszorg in het gespecialiseerd onderwijs de kwaliteitszorg meer vorm krijgt. Hierin willen we samenwerken met "goed worden goed blijven" [<link>](#). Die de opdracht en middelen hebben gekregen om o.a. hiermee (ook) aan de slag te gaan.

Bijlage 1: Missie en Visie

Missie

De nieuwe vereniging behartigt - vanuit onderlinge verbondenheid en samenhang - de belangen van het gespecialiseerd onderwijs, de medewerkers, directeuren en schoolbesturen én ontwikkelt, borgt en verspreidt de gespecialiseerde expertise. Zo wil zij de medewerkers in de scholen optimaal faciliteren om tegemoet te komen aan de ontwikkelingsbehoeften van leerlingen. De vereniging staat voor deskundige onderwijsexpertise van hoge kwaliteit. Daarmee wordt aan de leerlingen een betekenisvolle toekomst geboden, gericht op de optimale ontwikkeling van hun talenten.

Door de leerlingen, vanuit samenwerking met hun ouders, te leren om te gaan met zichzelf en de ander worden zij voorbereid op wat de samenleving, het vervolgonderwijs en werkgevers vragen. Vanuit de basisgedachten van passend onderwijs gebeurt dat in nauwe samenwerking met opvang en de (jeugd-)zorg.

De beste ontwikkelroute voor de leerling dient binnen het onderwijs voorop te staan.

Gespecialiseerde expertise levert daaraan een bijdrage, waar nodig in combinatie met inzet van (jeugd-)zorg. Het Salamanca Statement (het VN-verdrag voor gelijke rechten van mensen met een beperking, ook ondertekend door de Nederlandse regering) is de internationale onderbouwing van deze zienswijze: Special education as a service, not as a place.

De vereniging wil daarvoor de voorwaarden veiligstellen en versterken: een sterke inbreng van gespecialiseerde expertise binnen een onderwijssetting, met poreuze randen naar (jeugd-)zorg. Daarvoor stimuleert en inspireert zij de SBO, SO en VSO scholen om actief en ondernemend in dialoog te gaan en verbinding te maken met alle partners in hun omgeving: voor goed en veilig onderwijs. Daarmee is, samenvattend, de kernopdracht tweeledig:

1. De vereniging treedt proactief op als partner bij het maken van politiek-bestuurlijk beleid.
2. De vereniging ontwikkelt, borgt en verspreidt expertise over gespecialiseerde ondersteuning.

Opdracht I – Volgen, beïnvloeden en co-creëren van (politiek) beleid De vereniging vertegenwoordigt bestuurders, directeuren, leraren, ouders en leerlingen die werken in of gebruik maken van gespecialiseerd onderwijs. Zij is de critical friend die relevante partijen (PO-Raad, VO-raad, MBO Raad, samenwerkingsverbanden, OCW, VWS e.d.) optimaal informeert over het belang van een gespecialiseerd onderwijsaanbod en alles wat daarmee te maken heeft. Voor Passend Onderwijs zien wij het als onze opdracht om als relevante partner niet alleen onze bijdrage te leveren, maar deze stelselherziening ook kritisch te volgen en te beïnvloeden. In het verlengde daarvan streven wij een intensieve samenwerking met de PO-, VO- (en MBO) Raad na, waar immers de belangenbehartiging voor de betreffende sector is belegd. Voor de Raden willen wij een betrouwbare en deskundige bron van informatie voor gespecialiseerd onderwijs zijn.

Opdracht II – Ontwikkelen, borgen en verspreiden van gespecialiseerde expertise Daarnaast wil de vereniging nadrukkelijk het contact met de werkvloer intensiveren en de onderlinge verbondenheid van het gespecialiseerd onderwijs versterken. De daar aanwezige kennis en expertise, maar ook de behoefte om met elkaar Passend Onderwijs op een verantwoorde manier te laten landen en daarin voorkomende knelpunten op te lossen, vragen om een herkenbaar, krachtig en zelfbewust veld. De vereniging wil hierin een initiërende, stimulerende en verbindende rol nemen. Het profiel van de vereniging is een netwerkorganisatie, die met vele relevante partners

samenwerkt, door wie het gespecialiseerd onderwijs zich vertegenwoordigd voelt en waarin het verbindend karakter, de inhoudelijke expertise en kwaliteitsborging centraal staan.

Visie

Alle leerlingen, ongeacht hun afkomst, religie, etniciteit of beperking, hebben recht op een onderwijsaanbod van hoge kwaliteit, dat de beste kansen biedt op brede ontwikkeling en duurzame maatschappelijke participatie.

Het Nederlands onderwijssysteem dient daarop aangepast te zijn, onder meer door een breed gedifferentieerd aanbod te kunnen leveren dat tegemoet komt aan de onderwijsbehoeften van iedere leerling. De nieuwe vereniging maakt zich sterk om dat aanbod te realiseren, met de inzet van de door haar leden ontwikkelde gespecialiseerde expertise: voor iedere leerling een passende plek, zo thuisnabij/passend mogelijk.

De nieuwe vereniging wil daarbij ontschotting stimuleren: zowel in organisatiecultuur (dus praten over onderwijs i.p.v. over regulier en speciaal!), als de wet- en regelgeving van voorschools, onderwijs, (jeugd-)zorg en kinderopvang.

De vereniging:

- ✓ profileert zich positief en ambitieus,
- ✓ benut de kracht van regio's en netwerken, zodat alle leden inhoudelijk kunnen meedenken en van elkaar leren op landelijk en regionaal niveau,
- ✓ benut de kracht van onderzoek en data en
- ✓ verbindt zich aan alle relevante partners, waarbij zij ook de maatschappelijke dialoog over inclusie wil entameren.

De nieuwe vereniging is een speler in- en beweegt mee met een veranderende wereld. Om haar missie te realiseren wil zij bevorderen dat voor leerlingen de beste leer- en ontwikkelomgeving tot stand wordt gebracht. Het is daarbij nodig om grenzen te slechten tussen (voorheen) gescheiden sectoren. Meer specifiek: regulier-gespecialiseerd; onderwijs-opvang; primair-voortgezet middelbaar-hoger onderwijs; onderwijs-(jeugd-)zorg.

Het gespecialiseerd onderwijs is binnen de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs een gelijkwaardige, educatief partner, die een dubbel specialisme heeft:

- i. als kennisorganisatie van kwalitatief hoogstaande onderwijsexpertise voor de meest complexe doelgroepen met functies op het gebied van multidisciplinaire diagnostiek; gespecialiseerd onderwijs; nazorg en onderzoek en ontwikkeling, in samenwerking met onze partners in jeugdhulp en zorg;
- ii. als gespecialiseerde leerkracht binnen het regulier onderwijs en opvang, die als collega samen met jeugdhulp en -zorg, mede invulling geeft aan meer inkluderende vormen van onderwijs.

Voorziening

Het is van belang dat kwalitatief hoogstaande onderwijsondersteuning gewaarborgd blijft voor de groep leerlingen met intensievere onderwijs-ondersteunings- en zorgvragen. De nieuwe vereniging voor gespecialiseerd onderwijs bestaat ten behoeve van deze circa 100.000 leerlingen. De leden van de vereniging zijn onderscheidend in het aanbod voor deze groep complexere leerlingen.

Het gaat om expertise die elders niet meteen voor handen is of aanbod dat binnen de bestaande regulier onderwijsvoorzieningen momenteel niet simpel georganiseerd kan worden. Voor deze leerlingen bestaat er grote behoefte aan een stabiele leeromgeving: groepen van beperkte omvang, een aangepast pedagogisch klimaat, een ortho-didactisch aanbod van hoog niveau, voldoende ondersteuning en directe beschikbaarheid van zorg en jeugdhulp.

Hier staan we voor als vereniging voor gespecialiseerd onderwijs.

Daarbij is de kwaliteit van het onderwijsaanbod van groot belang. Wij zijn de top-experts voor deze kinderen/jongeren. De realisatie van een maatschappelijk perspectief voor deze leerlingen vraagt om:

- ✓ een aanpak van onderwijs, waarin de lat voor de eigen kwaliteit en effectiviteit hoog ligt;
- ✓ een gelijkwaardige positie binnen de samenwerkingsverbanden voor deze leerlingen;
- ✓ een effectieve afstemming tussen onderwijs, jeugdhulp en -zorg, die deze leerlingen binnen en buiten het onderwijs ontvangen;
- ✓ een goede afstemming met de gemeenten in het kader van de participatiewet en jeugdwet.

Ondersteuning

Een heldere architectuur van Passend Onderwijs ontbreekt op dit moment nog: lerarenopleidingen zijn nog niet gericht op inclusie; 80% van de leraren voelt zich hiervoor onvoldoende competent; expertise-inzet vindt nog te weinig gericht plaats; de toerusting en facilitering voor begeleiding en ondersteuning is vaak nog onvoldoende.

De doelstelling van de samenwerkingsverbanden dient niet gericht te zijn op het terugbrengen van het aantal leerlingen binnen het gespecialiseerd onderwijs, maar op het verbreden van het ondersteuningsaanbod binnen het reguliere onderwijs. Wij ondersteunen daar graag in door de benodigde expertise in te brengen op een wijze waardoor leerlingen in ons onderwijsbestel niet meer geordend worden op labels, maar op ondersteuningsbehoefte.

De uitdaging voor de toekomst zit daarbij in het sneller en effectiever organiseren van ondersteuning 'aan de voorkant', dicht bij het kind en het gezin, waarmee wordt voorkomen dat problemen toenemen en leerlingen eventueel alsnog moeten worden verwezen naar zwaardere voorzieningen.

Strategische thema's en speerpunten

De sector gespecialiseerd onderwijs heeft te maken met stevige veranderingen

1. Gebaseerd op de omgevingsontwikkelingen en de hiervoor verwoorde missie en visie, is hierna een aantal actuele speerpunten voor de nieuwe vereniging benoemd. Daarbij is gebruik gemaakt van de met de leden van de beide huidige organisaties gevoerde gesprekken in de afgelopen maanden. Tevens is gebruik gemaakt van de recente versies van visie- en speerpunten-nota's. De stuurgroep stelt voor om – kort na de formele realisatie van de nieuwe vereniging – een traject op te starten om te komen tot herijking, aanscherping en actualisatie van deze speerpunten, gericht op de periode 2021-2025 en het tijdvak daarna (zie de aanpak daarvan in deel B). Voorlopig wordt voorgesteld de onderstaande set te hanteren als 'speerpunten bij de (door-)start'. Strategische thema's: tien pijlers Wat stelt de nieuwe vereniging centraal? Zij baseert haar strategie op de volgende pijlers: 1. Behouden van hoogwaardige, kwalitatief hoogwaardige onderwijs (zorg)expertise voor leerlingen met intensieve onderwijs-ondersteuningsbehoefte.
 2. Verbeteren van de positie van de leerlingen met een gespecialiseerde Onderwijsondersteuningsbehoefte binnen de samenwerkingsverbanden.
 3. Samenwerken met vergelijkbare landelijke organisaties: samen sterker en kennis bundelen.
 4. Initiëren van gezamenlijke bijeenkomsten met regulier- en vervolgonderwijs en (jeugd-)zorg, om zo actief te werken aan het creëren van vloeiende overgangen voor leerlingen.
 5. Stimuleren en betrekken van leden bij de nieuwe vereniging en versterken van de onderlinge verbindingen.
- Verder moet blijvend aandacht zijn voor:
6. Participeren in landelijke organisaties met sleutelposities: ter ondersteuning van de belangenbehartiging en expertiseontwikkeling; tenminste de PO-Raad, VO-raad, Netwerk Passend Onderwijs, Landelijk Platform Onderwijs en Jeugd, Commissie Sociale Veiligheid.
 7. Afstemmen op permanente basis met een aantal aanvullende stakeholders: Ministerie van OC&W, Onderwijsinspectie, Ministerie van VWS, CvTE, Sectorraad Pro, Netwerk Leidinggevend Passend Onderwijs (LPO), MBO Raad, Vereniging Hogescholen, Simea, Visis, EMB Platform).
 8. Borgen en vergroten van de kwaliteit van gespecialiseerd onderwijs en vervolgens het inzetten daarvan.
 9. Ontwikkelen van de expertise en de innovatie daarin (focus op complexere doelgroep en inkluderende vormen van gespecialiseerde onderwijsondersteuning).
 10. Faciliteren en inhoudelijk ondersteunen van onze leden en hun netwerken zodat de expertise daarin gedeeld, verdiept en verspreid kan worden.

Bijlage 2: Overzicht van huidige focus en lopende zaken

Huidige focus DE NIEUWE VERENIGING:

- 1. Meer inclusiever**
- 2. Zorg en onderwijs**
- 3. Pilot zorg en onderwijs OCW & VWS**
- 4. Inbedding extra bekostiging docenten vervolgonderwijs VSO;**
- 5. Landelijke TLV**
- 6. Fusie Implementatie; komen tot strategisch beleidsplan**
- 7. Transitie naar de nieuwe vereniging 1.0**
- 8. Lerarentekort**
- 9. Kennisontwikkeling; o.a. doorontwikkeling doelgroepenmodel en KSO**
- 10. Arbeidstoeleiding & Jongeren in kwetsbare posities**
- 11. Betere kwaliteitszorg en meer zicht op gewenste sociale opbrengsten**

Lopende zaken:

1. Faciliteren ontwikkelen en expertise bijeenkomsten
2. Mee ontwikkelen beleid OCW en PO/VO-raad
3. Helpdesk vragen
4. Kortdurende ondersteuning begeleiding leden

Bijlage 3: Zeven standpunten van LECSO en het SBOwerkverband

Evaluatie Passend Onderwijs: Samen verantwoordelijk voor de onderwijsbehoefte van elk kind

1. Formuleer de visie nóg nadrukkelijker.

De onderwijsbesturen zijn *collectief* verantwoordelijk voor *alle* leerlingen met een leerplicht. De ondersteuningsvraag van de leerling is leidend. Hierop worden de ordening, benodigde expertise en voorwaarden gebaseerd.

2. Pas het taalgebruik aan door zoveel mogelijk te praten over *onderwijs* aan alle leerlingen.

Iedere leerling heeft namelijk een ondersteuningsbehoefte, maar de intensiteit varieert sterk per leerling. Laten we praten over onderwijs en niet meer over regulier of speciaal onderwijs. En laten we dat consequent doen: in onze visie, taalgebruik en denken. Op die manier vermijden we het 'wij' en 'zij' gevoel. En geven we het signaal af waar we naar toe willen: Funderend Onderwijs.

3. Veranker het recht op onderwijsinclusie in de wet.

Zo is de uiteindelijke bedoeling voor iedereen helder.

4. Bevorder actief de samenwerking tussen regulier en speciaal.

Om tot scholen te komen waarin een onderwijsaanbod voor iedere leerling gerealiseerd wordt, is intensieve samenwerking tussen het speciaal en regulier onderwijs een noodzaak. Het realiseren van een integraal onderwijsaanbod, waarin kennis, deskundigheid en expertise gezamenlijk ingezet wordt om aan de ondersteuningsbehoefte van iedere leerling tegemoet te kunnen komen, leidt tot inclusieve scholen, waar iedere leerling welkom is.

5. Voer als overheid een strakkere, centrale regie op de samenwerkingsverbanden.

Geef meer duidelijkheid over de landelijke doelen van de samenwerkingsverbanden. Het *hoe* is aan hen, met ruimte voor regionale diversiteit, maar wees als overheid duidelijk over het *waarom* en *wat* om m.b.t. de randvoorwaarden ongelijkheid tussen de samenwerkingsverbanden te voorkomen. Samenwerkingsverbanden dienen 'smal' ingericht te worden, zijn ondersteunend aan de schoolbesturen en hanteren een transparante governancestructuur. Schoolbesturen zijn met hun directeurs de eigenaren van en verantwoordelijk voor de route naar inclusieve scholen

6. Ontschot de scheiding tussen onderwijs en jeugdzorg.

Neem hierin als overheid het voortouw en voer de regie over dit proces. Spreek je uit over de regionale regiefunctie: wie krijgt deze en hoe wordt dat gerealiseerd?

7. Zorg voor een *landelijke* borging en deling van kennis en expertise.

Die is namelijk al ruim aanwezig binnen het gespecialiseerd onderwijs en onontbeerlijk om tot een inclusief onderwijsaanbod te kunnen komen. Die kennis en expertise dient ontsloten te worden, óók voor het gespecialiseerd onderwijs zelf.

Toelichting:

1. Formuleer de visie nóg nadrukkelijker.

Passend Onderwijs vraagt naast alle organisatorische zaken vooral om een belangrijke cultuurverandering binnen het totale onderwijs. Zeer lastig, dat weet iedereen, maar het je kunnen richten op het uiteindelijke doel vraagt om een basisprincipe. Een principe dat bij iedere onderwijsbestuurder in Nederland tussen de oren zou moeten zitten, nl. dat het onderwijs een maatschappelijke opdracht heeft en er dus dient te zijn voor *ieder* kind en *iedere* jongere. Geloof, achtergrond, geaardheid, beperking, etc. is daarbij niet van belang: ook zij maken deel uit van onze samenleving en hebben naast een plicht ook recht op onderwijs dat aansluit op hun behoeften. Kinderen en jongeren zouden samen moeten kunnen opgroeien en dus ook samen onderwijs moeten kunnen volgen.

2. Pas het taalgebruik aan door zoveel mogelijk te praten over *onderwijs* aan alle leerlingen.

Wanneer je scholen ziet als plaatsen waar iedere leerling onderwijs moet kunnen volgen, daarin ondersteund door deskundige medewerkers, dan is het niet direct nodig om te praten over 'speciaal' en 'regulier'. Dit zijn duidingen die niet alleen verwijzen naar speciale en reguliere leerlingen, maar ook naar instituties: de vertaling in bakstenen, in gescheiden onderwijslocaties, in wij en zij. Het gaat binnen het onderwijs echter om een adequate leer- en leefomgeving voor leerlingen, waar medewerkers over de expertise en kennis beschikken om ook op complexe ondersteuningsvragen van leerlingen antwoorden te kunnen geven. Dat we met een dergelijke denkwijze het opheffen van het gespecialiseerd onderwijs na zouden streven is een grote misvatting. Wat we wél zeggen is dat leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte niet persé in separate gebouwen hun onderwijs hoeven te volgen; dat zou ook binnen meer integrale settings kunnen, MITS de deskundige ondersteuning, bijvoorbeeld door medewerkers die bekend zijn met de doelgroep, gegarandeerd is.

3. Bevorder actief de samenwerking tussen regulier en speciaal.

Een logische volgende stap om op basis van de onder 1 en 2 genoemde standpunten praktisch in te kunnen vullen is om de samenwerking tussen het gespecialiseerd en regulier onderwijs sterk te bevorderen. Het onderwijs aan leerlingen gezamenlijk vorm geven in een zo geïntegreerd mogelijke setting, waarin iedere leerling de gepaste ondersteuning krijgt die het nodig heeft, zou daarbij nadrukkelijk gestimuleerd moeten worden. Wetgeving mag geen belemmering zijn, maar moet stimuleren: haal schotten weg, ook die tussen de zorg en onderwijs, pas bouwbesluiten aan, ondersteun goede initiatieven, ook in middelen. Wanneer leerlingen met verschillende achtergronden en beperkingen elkaar ontmoeten binnen een school, bevordert dat het leren kennen van elkaar en wordt het onderwijs inclusiever.

4. Veranker het recht op onderwijsinclusie in de wet.

Met de ratificatie door Nederland van het VN-Verdrag voor de Rechten van personen met een Handicap in 2016, zou o.a. de toegang tot het onderwijs voor niemand meer een probleem moeten zijn. Helaas zien we ook in de Evaluatie Passend Onderwijs dat de uitwerking daarvan in de praktijk uiterst moeizaam gaat. Hoewel we er van overtuigd zijn dat wettelijke dwang niet dé sleutel zal zijn om hierin verbetering te kunnen aanbrengen, menen we wel dat verankering van het recht op onderwijsinclusie in de wet in ieder geval voor ouders een belangrijke steun in de rug kan betekenen. Het zou de talloze argumenten van schoolbesturen waarom een kind met een wat complexere ondersteuningsvraag niet bij hen terecht kan, wellicht kunnen elimineren.

5. Voer als overheid een strakkere, centrale regie op de samenwerkingsverbanden.

De ruimte die samenwerkingsverbanden is toegestaan bij de inrichting daarvan, heeft als negatief effect dat er verschillen bestaan tussen de samenwerkingsverbanden op het gebied van de randvoorwaarden. Dat laatste is onwenselijk en heeft geleid tot ongelijkheid in wat scholen, leerlingen en ouders kunnen verwachten van een samenwerkingsverband. Die verschillen betreffen o.a. de aanvraagprocedures TLV, de duur van een TLV, interpretatie van de categoriebekostiging, hanteren van leeftijdsgrenzen voor leerlingen en financiële reserves. Dit dient hersteld te worden door vanuit de overheid m.b.t. de randvoorwaarden richting te geven aan de samenwerkingsverbanden. Dit geldt ook voor de governance van de samenwerkingsverbanden: schoolbesturen zijn met hun directeuren eigenaar van Passend Onderwijs, maar komen in de huidige structuur in een rolconflict: zij zijn bestuurder van het samenwerkingsverband, maar ook bestuurder van hun eigen schoolorganisatie. Een splitsing van die rollen, bijvoorbeeld door de schoolbesturen in een Deelnemersraad of Raad van Aangeslotenen te plaatsen en het samenwerkingsverband af te slanken tot een ondersteunende dienst van het proces Passend Onderwijs met een eigen, onafhankelijk toezichthoudend orgaan, verdient aanbeveling.

6. Ontschot de scheiding tussen onderwijs en (jeugd)zorg.

Ook hierover dient de overheid nadrukkelijk regie over de uitgangspunten te voeren. Verbinding tussen onderwijs en (jeugd)zorg is een belangrijke voorwaarde om tot een gedegen en deskundig onderwijsaanbod voor iedereen te kunnen komen. De huidige experimenten leveren data op, maar maak t.a.v. de ontschotting als overheid snelheid en wees helder over wie waar wat dient te doen.

7. Zorg voor een landelijke borging en deling van kennis en expertise.

Veel partijen binnen het gespecialiseerd onderwijs beschikken over veel en specifieke expertise. Deze kennis is van cruciaal belang. Voor medewerkers die met leerlingen met een complexe ondersteuningsbehoefte werken binnen het huidige gespecialiseerd onderwijs, maar ook voor het reguliere onderwijs en voor de opleidingsinstituten. Door het bundelen, verder ontwikkelen, borgen en delen van deze kennis en expertise op *landelijk* niveau moet de aanwezige kennis toegankelijk worden voor iedereen die daar belang bij heeft. Dit betekent samenwerking op het niveau van de diverse clusters en de onderwijs- en scholingsinstituten. Momenteel wordt daarover al cluster-doorbrekend met elkaar over gesproken.

Bijlage 4: ledengegevens en de sector in cijfers

Leden:

Aantal brinnrs SBO

244

Aantal besturen SBO

Aantal besturen:

Aantal brinnrs (V)SO

255

Aantal besturen (V)SO

124

Anno 2019-2020 ziet de sector er als volgt uit (bron: staat van het onderwijs 2020)

Uitstroomprofiel VSO (bron staat van het onderwijs 2020)

- dagbesteding: 25,3%
- arbeid: 25,2%
- diplomagericht: 49,5%

Bekostigingscategorie:

Laag:	SO: 20507	VSO: 30603	Totaal: 51110
Midden	SO: 2323	VSO: 1697	Totaal: 4020
Hoog:	SO: 2312	VSO: 2244	Totaal: 4556
Leerlingen in geslotenheid			Totaal: 1089

Nb cijfers zijn niet absoluut omdat vanuit Duo niet bij alle vestigingen concrete leerlingaantallen zijn ingevuld